

OHJE TEHTÄVIEN ERIYTTÄMISESTÄ

1. Ohjeen tarkoitus

Tämän ohjeen tarkoitus on varmistaa Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja kansallisen vastinrahoituksen moitteeton varainhoito ohjaamalla tehtävien riittävää eriyttämistä ohjelmien hallinnoinnissa ja toimeenpanossa hallintoviranomaisessa ja sen tehtäviä suorittavissa ns. välittävissä toimielimissä. Tarkoitus on ehkäistä ja poistaa riskejä varainhoidossa, edistää moitteetonta varainhallintaa, poistaa vaaralliset työyhdistelmät sekä taata hallinnon läpinäkyvyys, asianmukaisuus ja tehokkuus. Tehtävien eriyttäminen palvelee myös tuensaajien oikeusturvaa ja yhdenmukaista kohtelua.

Hallintoviranomaisen ohje koskee Etelä-, Länsi-, Itä- ja Pohjois-Suomen EAKR-ohjelmien sekä Manner-Suomen ESR-ohjelman 2007-2013 hallinnointia ja toimeenpanoa. Ohjeen periaatteita tulee kuitenkin noudattaa myös EU:n rakennerahastokauden 2000-2006 tavoiteohjelmien ja yhteisöaloiteohjelmien toimeenpanossa siltä osin kuin ohjelmien toteutus on vielä käynnissä.

Ohjeessa esitetään ne yleiset periaatteet, jotka tulee ottaa huomioon viranomaisen organisoitumisessa, töiden järjestelyissä ja virkamiesten toimenkuvuissa. Kukin välittävä toimielin ratkaisee itse, miten tehtävien organisointi toteutetaan käytännössä niin, että noudatetaan tehtävien riittävän eriyttämisen periaatetta.

Tehtävien eriyttämistä koskevia periaatteita tulee noudattaa toteutettaessa komission asetuksessa (EY) N:o 1828/2006 yleisasetuksen täytäntöönpanoa koskevista säännöistä (jäljempänä täytäntöönpanoasetus) määrättyjä 13 artiklan mukaisia hallintoviranomaisen tehtäviä. Artiklan säännökset korvaavat ohjelmakaudella 2000 – 2006 sovellettavan komission asetuksen (EY) N:o 438/2001 (jäljempänä hallintoasetus) 4 artiklan mukaiset määräykset varmennuksista. Terminologian osalta tulee siis huomioida, että tässä ohjeessa *tarkastuksilla* viitataan hallintoviranomaiselle kuuluviin tehtäviin, joiden tarkoituksena on varmistaa hankkeiden laillisuus ja säännönmukaisuus joko paikan päällä tai muutoin esimerkiksi maksatushakemuksen käsittelyn yhteydessä. Ohjelmakaudella 2000 – 06 suoritettuja ns. 5 %:n otantatarkastuksia vastaavat ohjelmakaudella 2007 – 13 tarkastusviranomaisen itse tekemät tai teettämät tarkastukset, joita ei tässä ohjeessa käsitellä.

Vaikka tehtävien eriyttämisen periaate koskee rakennerahastovarojen käyttöä, on syytä miettiä, miten rakennerahastojen varainhallinta voisi kiinnittyä viranomaisen muihin prosesseihin. Ohjeessa mainittuja tehtäviä ei ole tarkoitettu rahoitettavaksi pelkästään ohjelmien ns. teknisen tuella, vaan jäsenvaltiolta edellytetään omaakin panostusta rakennerahasto-ohjelmiin ja niiden hallinnointiin. Tehtävien eriyttäminen voi onnistuessaan tehostaa ja selkeyttää myös muiden varojen hallintaprosesseja ja mm. parantaa hallinnon asiakkaiden ja osaltaan myös virkamiesten oikeusturvaa.

2. Tehtävien eriyttämistä koskeva lainsäädäntö

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä (jäljempänä yleisasetus) säädetään toimenpideohjelmien hallinto- ja valvontajärjestelmien yleisistä periaatteista. Yleisasetuksen 58 artiklassa edellytetään määrittämiä mm. hallinnoinnista ja valvonnasta vastaavien asianomaisten elinten tehtävistä sekä tehtävien jaosta kunkin elimen sisällä (kohta a). Tehtävien osalta on noudatettava tehtävien erottamista koskevaa periaatetta (kohta b).

Yleisasetuksen artiklassa 59 edellytetään jäsenvaltion nimeävän kansallisen, alueellisen tai paikallisen viranomaisen tai elimen hallintoviranomaisen todentamisviranomaisen ja tarkastusviranomaisen tehtäviä varten. Samassa artiklassa määrätään, että jäsenvaltio voi nimetä yhden tai useamman välittävän elimen, joka suorittaa jotkut tai kaikki hallinto- tai todentamisviranomaisen tehtävät kyseisen viranomaisen vastuulla. Todentamis- ja tarkastusviranomaisen tehtäviä tai niiden eriyttämistä ei käsitellä tässä ohjeessa.

Rakennerahastojen ohjelmakaudella 2000-2006 hallintoasetuksessa vaadittiin riittävää tehtävien erottelua. Tämä tarkoitti tehtävien jakoa eri osastojen kesken tai sisällä, mukaan lukien jako hallinto- ja maksuviranomaisen välillä, jos se on sama elin.

Hallintoviranomaistehtävien osoittaminen välittävälle toimielimelle on Suomessa toteutettu rakennerahastolaissa (1401/2006). Lisäksi tehtäviä on määritelty kansallisessa hallinnonalakohtaisessa lainsäädännössä ja toissijaisesti valtionavustuslaissa (688/2001). Välittäviä toimielimiä ovat rakennerahastovaroja käyttävät ministeriöt, keskushallinnon virastot, työvoima- ja elinkeinokeskukset, lääninhallitukset ja maakuntien liitot.

Yleisasetuksen artiklan 71 mukaan jäsenvaltion on lähetettävä kuvaus ohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmästä viimeistään vuoden kuluessa ohjelman hyväksymisestä. Määräaikaan mennessä on kuvauksen lisäksi lähetettävä tarkastusviranomaisen lausunto siitä, täyttääkö hallinto- ja valvontajärjestelmä sille asetetut vaatimukset. Komission asetuksessa (EY) N:o 1828/2006 yleisasetuksen täytäntöönpanoa koskevista säännöistä (ns. täytäntöönpanoasetus) säädetään hallinto- ja valvontajärjestelmän sisällöstä mm. siten, että siihen tulee sisältyä tiedot hallinto- ja todentamisviranomaisen sekä välittävien elinten tehtävien jakautumisesta asianomaisten organisaation sisällä.

3. Välittävän toimielimen tehtävät

Välittävät toimielimet hoitavat niille rakennerahastolaissa delegoidut täytäntöönpanoasetuksen 13 artiklan mukaiset hallintoviranomaistehtävät. Välittävälle toimielimelle EAKR:n ja ESR:n rahoittajaviranomaisena kuuluvat tehtävät voidaan jakaa:

- tuen myöntämiseen liittyviin hallinnollisiin tehtäviin,
- tuen maksamiseen liittyviin hallinnollisiin tehtäviin,
- paikan päällä tarkastuskäynneillä tehtävään valvontaan,
- takaisinperintätehtäviin ja muihin jatkotoimenpiteisiin sekä
- varainkäytön todentamiseen liittyviin tehtäviin.

Tuen myöntämiseen liittyviin hallinnollisiin tehtäviin kuuluvat

- Tukimahdollisuuksista tiedottaminen, mukaan lukien hankehakujen järjestäminen, hakijoiden neuvonta, valintaryhmätyöskentely ja muut valintaprosessiin liittyvät tehtävät,
- hankkeen hyväksymistä ja rahoituksen myöntämistä koskevan päätösesityksen valmistelu, esittely ja ratkaiseminen sekä mahdolliset muutos- ja/tai oikaisupäätökset,
- rahoituspäätöksen mukaisen projektisuunnitelman toteutumisen seuranta ja sisällölliseen valvontaan kuuluvat maksatushakemuksen tarkistukset ja mahdollinen avustaminen asiantuntijaroolissa varmennettaessa hanketta paikan päällä toteutettavilla tarkastuskäynneillä.

Tuen myöntämiseen liittyviin hallinnollisiin tehtäviin kuuluu myös muun ohella varmistaa ennen tuen myöntämistä, että tuensaaaja kykenee täyttämään ne erityiset edellytykset, jotka koskevat osana toimenpideohjelmaa toteutettavaa hanketta toimitettavia tuotteita tai suoritettavia palveluja, rahoitussuunnitelmaa, toteuttamiselle asetettua aikarajoitusta sekä säilytettäviä ja välitettäviä taloudellisia ja muita tietoja.

Tuen myöntämiseen liittyviä hallinnollisia tehtäviä hoitava antaa maksatushakemuksen käsittelijälle lausunnon siitä, että projektisuunnitelman sisällöllisestä toteutumisesta ei löydy estettä maksatukselle.

Tuen maksamiseen liittyvät hallinnolliset tehtävät sisältävät:

- kustannusten tukikelpoisuuden tarkastamisen maksatushakemus- ja seuranta-tietolomakkeiden käsittelyn yhteydessä (mm. numerotarkastus ja asiatarkastus eli työajan kirjanpidon, hankintasopimusten, yleiskustannusten ym. kustannusperusteiden tarkastaminen ja yhdenmukaisuus rahoituspäätöksen kanssa),
- tarvittaessa toiminnan sisältöä koskevien lisätietojen pyytämisen tuen myöntämiseen liittyviä hallinnollisia tehtäviä hoitavilta virkamiehiltä,
- hankkeen kustannustoteuman ja osarahoitussuhteiden seuraamisen,
- maksatuspäätösesityksen valmistelun, esittelyn ja ratkaisemisen,
- maksuunpanomääräykset rakennerahastojen ja valtion rahoituksen momenteilta sekä
- maksatuspäätöksiin liittyvien oikaisupyyntöjen käsittelyn.

Tuen maksamisen edellytyksenä on, että hanketta toteutetaan EY:n ja kansallisten säädösten mukaisesti ja päätöksessä asetettuja ehtoja noudattaen. Tässä tarkoituksessa rahoittajaviranomaisena toimivan välittävän toimielimen on tarkastettava tuotteiden ja palvelujen toimitukset ja se, että menot ovat todella aiheutuneet ja että ne ovat yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaiset. Tarkastusten on käsitettävä toimien hallinnolliset, taloudelliset, tekniset ja fyysiset näkökohdat. Lisäksi on varmistettava, ettei menoja rahoiteta kahteen kertaan muista yhteisön tai kansallisista varoista taikka muilla ohjelmakausilla.

Paikan päällä tarkastuskäynneillä tehtävä valvonta on keskeinen hallintoviranomais-tehtävä, ja siihen sisältyvät tarkastuskäynnit ovat osa rahoittavan viranomaisen tarkastuksia tuotteiden ja palvelujen toimittamisen sekä maksettujen tukien oikeellisuuden ja

asianmukaisuuden varmistamiseksi. Käynneillä valvotaan moitteettoman varainhoidon periaatteiden noudattamista hankkeen toteutuksessa.

Tehtävä voi kuulua joko maksatustehtäviä hoitaville tai olla virastossa jonkun muun (myös yksikön/osaston/linjan/tiimin tms.) tai ulkopuolisen hoidettavana. On muistettava, että vastuu valvonnasta ja sen pohjalta toimenpiteisiin ryhtymisestä säilyy aina hallintoviranomaistehtäviä hoitavalla yksiköllä/osastolla/linjalla/tiimillä tms. Jos valvontaa suorittaa joku muu, rakennerahastojen asiantuntemus on varmistettava ja kyseinen taho on velvoitettava toimittamaan varmennuskäyntien kautta saatu tieto hallinnollisia tehtäviä hoitaville.

Tuen myöntämiseen liittyviä hallinnollisia tehtäviä hoitava virkamies (esim. koordinaattori) voi osallistua asiantuntijaroolissa toisena silmäparina maksatusprosessista ja tukikelpoisuustarkastuksesta vastaavan virkamiehen tekemään käyntiin paikan päällä. Näihin käynteihin voi liittyä myös neuvontaa ja ongelmia ennaltaehkäisevää toimintaa. Tarkastuskäyntien yhteydessä suoritettavat muut toimenpiteet on kuitenkin pidettävä erillään itse tarkastustoiminnasta, jonka yhteydessä tehdyt havainnot, johtopäätökset ja toimenpiteet on dokumentoitava tietojärjestelmään ja edellytettyjen jatko-toimenpiteiden toteuttamista myös seurattava aktiivisesti.

Hallintoviranomaisen suorittamat tarkastukset on pidettävä erillään tarkastusviranomaisen tai muun välittävstä toimielimestä ulkopuolisen organin, kuten komission tarkastajien tai ohjelman hallinto- ja todentamisviranomaisena toimivan työ- ja elinkeinoministeriön toteuttamasta *tarkastus- ja laadunvarmistustoiminnasta*. Välittävässä toimielimessä voi olla esim. sisäisen tarkastuksen yksikkö, jonka toiminta kohdistuu koko ao. viraston tai kuntayhtymän toimintaan ja siis myös rakennerahastoasioita hoitavien virkamiesten valvontatoimintaan.

Mikäli tarkastuksen, valvonnan tai seurannan havainnot osoittavat puutteita ja virheitä tai rahoittavan viranomaisen tietoon tulee muutoin seikkoja, jotka edellyttävät takaisinperintäedellytysten selvittämistä, välittävän toimielimen on rahoituspäätöksen tehneenä vastuuviranomaisena ryhdyttävä *viivytyksettä toimenpiteisiin ja tarvittaessa takaisinperintään* (takaisinperintää koskevien päätösesitysten valmistelu, esittely ja ratkaiseminen) *ja/tai muihin jatkotoimenpiteisiin* (esim. hallintoriita-asian vireillepano ja muut oikeusprosesseihin liittyvät asiat kuten tutkintapyyntö poliisille). Takaisinperinnästä ja muista jatkotoimenpiteiden valmistelusta ja ratkaisusta vastaavat tahot on määriteltävä välittävässä toimielimessä asianmukaisesti esimerkiksi työjärjestysmääräyksiin.

Välittävässä elimessä ei henkilö, joka on vastuussa *varainkäytön todentamisesta* (todistukset komissiolle toimitettavaa maksupyyntöä varten), saa osallistua maksuhakemusten käsittelyyn.

4. Tehtävien eriyttäminen

Tässä luvussa kuvataan välittävien toimielinten tehtävien toiminnallista eriyttämistä. Välittävänä toimielimenä toimivan viranomaisen hankkeen toteuttajaroolin eriyttämistä kuvataan 5 luvussa.

Rakennerahastotehtäviin liittyvät vastuut on määriteltävä välittävänä toimielimenä toimivan viranomaisen työjärjestyksessä, taloussäännöissä ja/tai talousohjeissa sekä virkamiesten toimenkuvissa. Vastuut ja eriytetyt tehtävät on myös sisällytettävä asianmukaisesti ja tehtäväkohtaisesti välittävän toimielimen ohjelmakohtaiseen hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaukseen. Kuvausta on päivitettävä aina päivittämistä koskevia välittävän toimielimen sisäisiä menettelyjä noudattaen, kun vastuisiin ja tehtävien jakoon tehdään muutoksia, vaikka muutoksista raportoidaan määräajoin, pääsääntöisesti kerran vuodessa. Tehtävien eriyttämisen tulee näkyä myös tietojärjestelmien käyttöoikeuksissa, joiden ajan tasalla pitämisestä on huolehdittava.

Mikäli välittävä toimielin on osa valtionhallintoa, noudatetaan rakennerahastojen hallinnoinnissa esittelymenettelyä. Esittelijänä toimiva virkamies voi olla asian valmistelija tai muu asian parhaiten tunteva. Esittelijänä toimivaa asian valmistelijaa tai asian muutoin esittelevää koskee esittelijän vastuu, jos hän ei ole ilmaissut eriävää mielipidettä päätöksestä ja sen sisällöstä. Kun välittävä toimielin on muu kuin valtion viranomainen, kyseisen organisaation määräykset päätöksentekojärjestyksestä tulee ottaa huomioon tehtävien erottelussa.

Päällikkövirastossa organisaatiohierarkian ylimmillä tasoilla ei voida saavuttaa täydellistä tehtävien eriyttämistä. Viraston päälliköllä on toimivalta ottaa halutessaan mikä tahansa yksittäinen asia ratkaistavaksi. Tämän vuoksi vaatimuksena on nimenomaan riittävä ja todennettava tehtävien eriyttäminen. On suositeltavaa, ettei viraston ylin virkamies normaalimenettelyssä osallistuisi mihinkään 3 luvussa kuvattuihin tehtäviin ratkaisijana vaan toimisi pikemminkin strategisten linjausten asettajana. Rahoituksen myöntämiseen ja maksatuksiin sekä jatkotoimenpiteisiin liittyvät tehtävät tulisi sijoittaa virastossa eri osastoille/yksiköille/tiimeille/linjoille tms. eri esimiesten ratkaistavaksi.

Asioiden valmistelijoiden ja esittelijöiden tasolla EAKR- ja ESR-varojen hallintaan liittyvät tehtävät on aidosti eriytettävä. Vaatimuksena on, että tuen myöntämiseen ja tuen maksamiseen liittyvästä asioiden valmistelusta ja esittelystä vastaavat eri henkilöt. Tuen myöntämiseen ja maksamiseen osallistuville ei voida osoittaa takaisinperintään ja muihin jatkotoimenpiteisiin liittyviä tehtäviä.

Periaatteena on tehtävien suorittamisen aito toiminnallinen erottelu viranomaisen sisällä tehtäväkohtaisesti, ei hankekohtaisesti. Sama virkamies ei siis voi jossain hankkeessa hoitaa toisaalta esim. rahoituspäätöksen valmisteluun ja toisaalta maksatuksiin liittyviä tehtäviä. Hallintoviranomaistehtävät tulee hoitaa siten, ettei synny epäilystä päätöksentekijän puolueettomuudesta tai intressiristiriidasta roolien sekaantumisen vuoksi. Tämä tarkoittaa sitä, ettei hankkeen valintaan ja toteuttamiseen osallistunut henkilö, esim. rahoituspäätöksen esittelijä tai sen päätöksentekijänä allekirjoittanut henkilö tai ohjausryhmän jäsen, saa tehdä tukikelpoisuusratkaisua tai maksatuspäätöstä. Hän voi kuitenkin informoida muita viranomaisia hanketta koskevista seikoista sekä toimia avustavassa asiantuntijaroolissa maksatushakemuksen käsittelyssä.

Hankkeen rahoituspäätöksen esittelijä tai hankkeelle nimetty vastuuvirkamies (esim. ESR-koordinaattori), hoitaa tuen myöntämiseen liittyviä hallinnollisia tehtäviä, kuten hanketta koskevan päätöksenteon valmistelua, seurantaa ja mahdollista osallistumista valvontaan, mutta jonka tehtävillä on myös yhteys tuen maksuun (sisällöllinen tukikelpoisuuden varmistaminen). Tukikelpoisuusratkaisusta ja maksatuspäätöksen lain-

mukaisuudesta vastaa aina päätöksen valmistelija ja ratkaisija tehtävien eriyttämisperiaatteen mukaisesti.

Ohjelmakauden 2000-2006 hankkeita paikan päällä varmennettaessa tulisi tehtävien moitteettoman hoidon varmistamiseksi ottaa käyttöön menetelmä, jossa hankkeen valintaan ja toteuttamiseen osallistunut ei tee yksin varmennusta paikan päällä, vaan tehtävä hoidetaan mahdollisuuksien mukaan esim. yhdessä maksatuspäätöksen valmistelijan kanssa.

Seuraavassa on lähtökohtia tehtävien asianmukaiselle eriyttämiselle.

4.1 Tuen myöntämiseen liittyvät hallinnolliset tehtävät

Tuen myöntämiseen liittyvien päätösten valmistelija, esittelijä ja ratkaisija eivät voi osallistua tuen maksatuspäätösten ja takaisinperintää tai muita jatkotoimenpiteitä koskevien päätösten tekemiseen valmistelijana, esittelijänä tai ratkaisijana.

Hän ei voi vastata hankkeisiin suoritettavista paikan päällä tehtävistä valvontakäynneistä. Käynneillä hänen tehtäviinsä kuuluu hankkeen etenemisen sisällöllinen seuranta (hyväksytyyn projektisuunnitelman noudattaminen).

4.2 Tuen maksamiseen liittyvät tehtävät

Maksatuspäätösten valmistelija, esittelijä ja ratkaisija ei voi osallistua tuen myöntöpäätösten tekemiseen valmistelijana, esittelijänä tai ratkaisijana. Maksatuspäätösten valmistelija ja esittelijä eivät voi toimia jatkotoimenpiteitä koskevien päätösten valmistelijana tai esittelijänä.

Paikan päällä tehtävät tarkastuskäynnit voidaan joko liittää tuen maksamista hoitavien tehtäviin tai ne voidaan muuhun tuen myöntämisestä eriytettyyn toimintoon. Maksatustehtäviä hoitava vastaa paikan päällä tehtävistä tarkastuskäynneistä, mikäli tähän tehtävään ei ole nimetty muuta rahoituksen myöntämisestä eriytettyyn maksatusprosessiin osallistuvaa virkamiestä. Maksatustehtävää hoitava voi tällöinkin tarpeen mukaan osallistua tarkastuskäynnteihin tehtävää hoitavan virkamiehen kanssa varmentakseen hankkeen kirjanpitoon liittyviä asioita.

4.3. Paikan päällä tehtävät tarkastuskäynnit

Tarkastuskäynnillä on syytä olla kaksi silmäparia. Paikan päällä tehtävät tarkastuskäynnit voidaan toteuttaa siten, että tarkastuksen tekevät sekä hallinnollisia että maksamiseen liittyviä tehtäviä hoitavat virkamiehet yhdessä. Hallinnollisia tehtäviä hoitava on yleensä käytännössä edellä mainittu hankkeen vastuuvirkamies. Edellinen varmentaa tarkastuksilla hankkeen sisällöllisiä ja jälkimmäinen tilinpidollisia asioita.

Tämän lisäksi tarkastuskäynntejä voi tehdä:

- erillinen valvonnasta vastaava (osa välittävää toimielintä; ei saa kuitenkaan sekoittaa sisäiseen tarkastukseen) tai
- ulkopuolinen palvelutuottaja (hankintamenettelyn kautta).

Virastossa voi olla toiminnan läpinäkyvyyden, tehokkuuden ja yhdenmukaisuuden takaamiseksi erillinen valvonnasta ja tarkastuskäynneistä vastaava virkamies, joka yhdessä jonkun toisen kanssa tekee varmennukset. Tällainen erillisvalvontaa suorittava virkamies ei voi osallistua rahoitus- tai maksatuspäätösten tekemiseen valmistelijana, esittelijänä tai ratkaisijana.

Paikan päällä tehtävä tarkastus voidaan hankkia hankintamenettelyllä ulkopuoliselta palveluntuottajalta, joka ei kuitenkaan voi olla rakennerahastojen ns. viiden prosentin otantatarkastusten suorittaja tai yleisesti välittävän toimielimen tehtävien laillisuudesta vastaava valvoja, kuten sisäisen tarkastuksen virkamies. Paikan päällä suorittavissa tarkastuksissa on kyse hallintoviranomaiselle kuuluvasta hankkeen rahoittajaviranomaisena toimivan välittävän toimielimen myöntämän julkisen tuen valvonnasta, ei riippumattomasta tarkastustoiminnasta. Vastuu tehtävän asianmukaisesta suorittamisesta kuuluu rahoittajaviranomaisena toimivalle välittävälle toimielimelle. Hallintoviranomaisena suoritettava tarkastus ei voi kuulua välittävän toimielimen sisäiselle tarkastukselle, koska se riippumattomana ja suoraan ylimmän johdon alaisena valvoo kaikkia viranomaisessa suoritettavia toimintoja.

4.4 Takaisinperinnät ja muut valvonnan jatkotoimenpiteet

Takaisinperinnöissä ja muissa jatkotoimenpiteissä valmistelijana, esittelijänä tai ratkaisijana voi toimia se, joka ei ole osallistunut valmistelijana, esittelijänä tai ratkaisijana tuen myöntämiseen liittyviin hallinnollisiin tehtäviin ja joka ei ole osallistunut valmistelijana tai esittelijänä tuen maksamiseen liittyviin tehtäviin.

Vaikka hallinnollisia ja maksatus- ja valvontatehtäviä hoitavat käytännössä voivat toimia jatkotoimien suhteen yhteistyössä, niitä koskevat tehtävät on syytä eriyttää jääviyssyistä erityisesti toimenpiteisiin ryhtymisestä päättämisen osalta. Tämä voi taata ulkopuolisen näkökulmasta esim. takaisinperintäedellytyksiä harkittaessa tilanteen objektiivisemmän kokonaisarviointin kuin jos harkintaa tekisi rahoituksen myöntöpäätöksen tekijä. Vähintäänkin ratkaisijan tulee olla viraston johtoon kuuluva joka ei muutoin osallistu hankehallintaan liittyviin hallintoviranomaistehtävien hoitoon.

4.5. Maksupyyntöjen todentaminen

Todentamisviranomainen ohjeistaa tarkemmin maksupyyntöjen todentamisesta komissiolle toimitettavia menoilmoituksia varten. Eriyttämisen näkökulmasta tulee varmistaa, että välittävässä toimielimessä ei henkilö, joka on vastuussa varainkäytön todentamisesta, osallistu tuen maksamiseen liittyviin hallinnollisiin tehtäviin.

5. Hankkeen toteuttaja välittävässä toimielimessä

Välittävä toimielin voi tietyin edellytyksin varata ohjelman varoja omaan tai alaisen hallintonsa käyttöön (ns. hallinnon itse toteuttama hanke). Hallintoviranomainen ohjeistaa erikseen hallinnon oman tuotannon hankkeista mukaan lukien teknisen tuen hankkeiden hallinnointi.

Välittävän toimielimen ja hankkeen toteuttajan roolit on ehdottomasti eriytettävä toisistaan organisatorisesti ja toiminnallisesti. Eriyttäminen toteutetaan käytännössä myös ohjelmakauden 2007-2013 tietojärjestelmien tuella. Hankkeen toteuttajana toi-

mivan tahon on sijoitettava organisaatiossa selvästi eri yksikköön/osastoon/linjalle tms. kuin missä tuen myöntämiseen, maksatukseen sekä mahdolliseen erillisvalvontaan ja jatkotoimiin liittyvät tehtävät sijaitsevat. On muistettava, että välittävä toimielin (luvussa 3 mainittuja tehtäviä hoitavat) kohtelee omassa virastossa hanketta toteuttavaa tahoja kuten ulkopuolista hankkeen toteuttajaa.

Hankkeen toteuttajatahoon kuuluvat virkamiehet eivät voi toimia välittävän elimen tehtävissä rahoittajan roolissa. He eivät voi olla mukana päätettäessä hankkeen rahoituksesta. Välittävässä elimessä rahoittajan roolissa toimivat eivät puolestaan voi osallistua toteuttajan rooliin kuuluviin tehtäviin, kuten projekti- tai maksatushakemuksen laatimiseen ja allekirjoittamiseen.

Ohjelmakauden 2000-2006 hallinnon itse toteuttamissa hankkeissa, joilla on laskujen suora kirjausoikeus rakennerahastomomentille ja valtion vastinrahoitusmomentille, laskujen hyväksyjä ei saa olla sama henkilö, joka valmistelee ja/tai esittelee tai ratkaisee rahoituksen myöntöpäätöksen.

6. Sijaisjärjestelyt

Välittävien toimielinten on pyrittävä järjestämään virkamiesten sijaisjärjestelyt edellä mainittuja periaatteita noudattaen. Myös sijaisjärjestelyt on määriteltävä työjärjestyksessä, taloussäännössä tai talousohjeessa ja toimenkuvissa. Ne on kuvattava myös välittävän toimielimen hallinto- ja valvontajärjestelmien kuvauksessa, jota päivitetään tarvittaessa kuvaukseen sisällytettävien menettelytapojen mukaisesti .

Yksittäistapauksissa voidaan pakottavista syistä tehtävien eriyttämisperiaatteesta poiketa. Tällainen pakottava syy voi olla asiaa hoitavan virkamiehen tapauskohtainen esteellisyys, jolloin virkamiehen on jäävättävä itsensä asian käsittelystä. Menettely on tällöin perusteltava ja dokumentoitava ja tieto poikkeamisesta säilytettävä. Välittävän toimielimen on sisäisen valvonnan menetelmin varmistettava, että tuen myöntämiseen ja maksamiseen liittyvät tehtävät hoidetaan tällöinkin asianmukaisesti eikä moitteeton varainhoito vaarannu.

7. Virkamiehen siirtyminen tehtäväkokonaisuudesta toiseen

Virkamiehen siirtyessä välittävässä toimielimessä toiseen aiemmasta eriytettyyn tehtäväkokonaisuuteen, kuten tuen myöntämisestä sen maksamiseen, virkamies ei saa uudessa tehtävässään käsitellä aikaisemmin käsittelemäänsä samaa hanketta koskevaa asiaa. Hän ei siten voi olla esimerkiksi esittelijänä tai ratkaisijana sellaisessa maksatuspäätöksessä, jossa hän on ollut aikaisemmin hankkeen hyväksymispäätöksen esittelijä tai tekijä. Myös virkamiehen siirtyessä toteuttajan roolista rahoittajan rooliin on varmistettava, ettei kyseisen hankkeen osalta synny vaarallisia työyhdistelmiä tai esteellisyytilanteita.